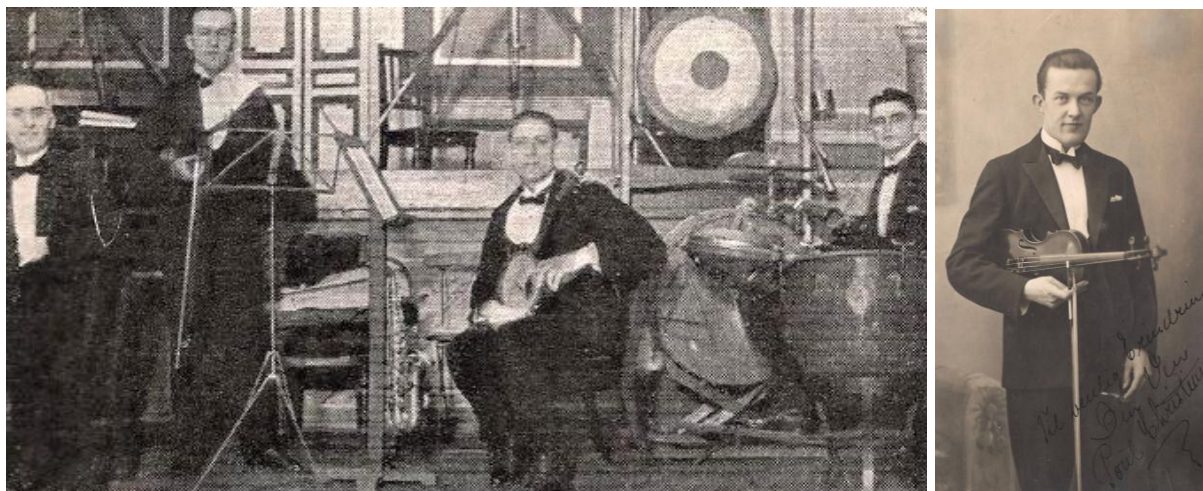

Kapitel 3: 1923

"Café Danas Have"; Amerika-bådene; den sagnagtige saxofon-åbenbaring - og "Centralcaféen" i Frederiksberggade (Strøget nær Rådhuspladsen)! Eibergs udtalelser til interviews m.m., er med almindelig skrift. Andre bidrag med kursiv.

Poul Christiansen

LBR: Kai Ewans husker om ovenstående billede: "Valdemar Eiberg spiller til bal i 1922." Der er ikke tvivl om besætningen, fra venstre: Louis Tegner, piano. Poul Christiansen, violin. Eiberg, banjo. Albert Laurberg, trommer - et voldsomt overdrevet trommesæt med pauker og gong-gong, mere beregnet på at det visuelle samt tingeltangel effekter end det musikalsk fungerende. Der er næppe tale om en privat fest – scenens forhøjning bagved og den kulisseagtige malede baggrund leder tanken hen på et offentligt sted. De to enorme trefødder kunne tyde på et teater eller en amatørscene.

Hvis årstallet er rigtigt, kan etablissementet være såvel "Sct. Pauli" som "Danas Have". MEN - ved nøjere eftersyn står der en saxofon, ganske givet en Eb-alt, til venstre (i billedet) for Eiberg og konklusionen må derfor være, at fotoet er fra 1923, men måske ikke nødvendigvis fra "Danas Have" - orkestret kan have haft engagement andetsteds. Den hidtidige antagelse har også været, at Eiberg spillede med en trio i "Danas Have" - men her ses yderligere Poul Christiansen som medlem af bandet (og Eiberg bekræfter i interview med Erik Wiedemann (se senere), at Poul Christiansen var medlem af hans orkester).

Wiedemann anfører, at fotoet ER fra "Danas Have" - men dette fremgår ikke af hans interviews med Eiberg. Det kan muligvis være oplyst udenfor de båndoptagede samtaler. Til gengæld har EW kun gruppen som værende en trio!

Den første saxofon her i landet, den havde jeg - det var en Eb-alt med 2 oktavklapper, Couesnon (*7) - den fik jeg forærende fra min fætter i Amerika.

Da så saxofonen rykkede frem, blev Marno Sørensen og jeg de to første her i landet, der lærte at spille på det mærkelige, nye instrument.

Der var forretninger i København - Kleinert samt Marno Sørensen i Blågårdsgade. Marno var en glimrende klarinettist og blæste så også saxofon. Nøøjh, det lød som en damper, der gik ind i havnen, vor herre bevar' mig vel - han gjorde heller ikke noget for det. Han sad bare og truttede i den ... det var pengene - dengang havde folk ikke forstand på volumen og swingfigurer. Det var lige ud af røret, så tørt som det kunne være.

Otto Lington: I 1923 skete det så. Frede Skaarup, der altid har haft øje for det nye, engagerede et ungarsk jazzkapel, der blev indlagt i en Scala-Revvy. Når tæppet gik op, så man på scenen en kæmpemæssig gammeldags grammofon med tragt og det hele. Så åbnedes lågerne til grammofonen, og derinde sad kapellet. De fem instrumenter var violin, saxofon, tromme, tenor-banjo og flygel. For første gang (sic) blev der spillet på saxofon i København, for første gang hørte man dette instrument, der siden er blevet gjort identisk med jazzen og er blevet kritiseret mere af jazzens uvenner end noget andet musikinstrument er blevet det. Valdemar Eiberg hørte rygten om det nye instrument, og en aften ilede han til Scala.

Eiberg (iflg. Lington interview): Hvor var jeg imponeret! Jeg var både målløs og ellevild, og jeg fik hverken rist eller ro i de kommende dage og nætter. Jeg drømte om at få en saxofon, og før end jeg anede det, skulle mit ønske gå i opfyldelse. (*7a).

LBR: Med denne udtalelse skærer Eiberg det selv ud i pap, at hans åbenbaring sker en aften, hvor han lytter til det ungarske "Dixie Boys", der spillede i Scala-Teatret hos Frede Skaarup april-september 1923! Det er ikke muligt at tage fejl, og godtgør, at Eiberg selv sidenhen overdriver en smule, medens Kai Ewans uden videre tilbagedaterer tidspunkter for det ene og det andet med flere år!

MEN!: Det ændrer stadig ikke på, at de første saxofoner blev anvendt 20 år før Eibergs første tiltag.

Otto Lington: En sommerdag lagde en amerikansk slagkrydser til ved Langelinie, og en mariner havde en hilsen med til Valdemar Eiberg fra hans fætter i Amerika. "Hilsenen" lå i en kasse, som Eiberg skyndsomst transporterede hjem. Den indeholdt den første saxofon, der skulle blive en danskers eje. Restaurant "Danas Have" blev det første sted i landet, hvor man kunne høre en dansker spille på saxofon (*9). Det blev en formidabel succes. Eiberg kunne dengang kun nogle ganske få numre på instrumentet. Under aftenens øvrige numre stillede han "uhyret" til pynt og beundring foran orkesteret. Alle musikere drømte om sådan én. Byens ungdom stimlede til "Danas Have" på Nørrebro for at høre Eibergs to store numre: "The Sheik of Araby" og "Serenaden af Harlekins Millioner"! Jazzen var kommet til Danmark for alvor.

LBR: Da EW nævner Ewans' ligelydende historie om, at Eiberg fik saxofonen af en marinesoldat osv., benægter han den: "Nej, jeg fik den af min fætter - nå, men det kan også være lige meget!" (*7b)

Eiberg fik sin første saxofon i sommeren 1923 - tidspunktet kan ikke betvivles. Men der er mange historier om HVORDAN, også fra Eiberg selv. Noget tyder på, at Eiberg mere eller mindre har opgivet at kommentere de mange versioner, der er lagt ham i munden (f.eks. udtaler Eiberg, at Lington havde det med at overdrive sine udsagn og i øvrigt ikke personligt oplevede de tidlige tildragelser, som anført i Lingtons bogmanuskript fra 1940) (*7b). Lington fik også kritik fra musikere (i DMT 1941), der huskede hændelserne anderledes.

Eiberg havde efter eget udsagn to fætre, der var musikere i Chicago - den ene hed Jack Peterson (*8) og spillede som saxofonist hos George Olsen and His Music (men Jack Peterson ses ikke i de diskografiske optegnelser for bandet, ej heller i andre sammenhænge). Olsen havde dog flere musikere af dansk afstamning i sit band.

SCANDINAVIAN-AMERICAN LINE						
Sailing Schedule—Year 1923						
New York-Christiansand, Christiania, Copenhagen						
Quick Connections via Christiania and Copenhagen with Swedish Booking Points and the						
JUBILEE EXPOSITION at GOTHENBURG						
May 8—September 30, 1923						
From Copenhagen	From Christiania	STEAMER	From NEW YORK	Day	Hour	
Jan. 25	Jan. 26	HELLIG OLAV -	FEB. 15	Thurs.	12	
Feb. 8	Feb. 9	FREDERIK VIII -	FEB. 27	Tues.	Noon	
Feb.* 15	Feb. 16	OSCAR II - - -	MAR. 8	Thurs.	"	
Mar. 1	Mar. 2	UNITED STATES	MAR. 22	Thurs.	"	
Mar. 8	Mar. 9	HELLIG OLAV -	MAR. 29	Thurs.	"	
Mar. 22	Mar. 23	FREDERIK VIII -	APR. 10	Tues.	"	
Mar. 29	Mar. 30	OSCAR II - - -	APR. 19	Thurs.	"	
Apr. 12	Apr. 13	UNITED STATES	MAY 3	Thurs.	"	
Apr. 19	Apr. 20	HELLIG OLAV -	MAY 10 *	Thurs.	"	
May 3	May 4	FREDERIK VIII -	MAY 22	Tues.	"	
May 10	May 11	OSCAR II - - -	MAY 31	Thurs.	"	
May 24	May 25	UNITED STATES	JUNE 14	Thurs.	"	
May 31	June 1	HELLIG OLAV -	JUNE 21 *	Thurs.	"	
June 14	June 15	FREDERIK VIII -	JULY 3	Tues.	"	
June 21	June 22	OSCAR II - - -	JULY 12	Thurs.	"	
July 5	July 6	UNITED STATES	JULY 26	Thurs.	"	
July 12	July 13	HELLIG OLAV -	AUG. 2	Tues.	"	
July 26	July 27	FREDERIK VIII -	AUG. 14	Thurs.	"	
Aug. 2	Aug. 3	OSCAR II - - -	AUG. 23	Thurs.	"	
Aug. 16	Aug. 17	UNITED STATES	SEPT. 6	Thurs.	"	
Aug. 23	Aug. 24	HELLIG OLAV -	SEPT. 13	Thurs.	"	
Sept. 6	Sept. 7	FREDERIK VIII -	SEPT. 25	Tues.	"	
Sept. 13	Sept. 14	OSCAR II - - -	OCT. 4	Thurs.	"	
Sept. 27	Sept. 28	UNITED STATES	OCT. 18	Thurs.	"	
Oct. 4	Oct. 5	HELLIG OLAV -	OCT. 23	Tues.	"	
Oct. 14	Oct. 15	FREDERIK VIII -	OCT. 31	Wed.	"	
Oct. 25	Oct. 26	OSCAR II - - -	NOV. 15	Thurs.	"	
Nov. 8	Nov. 9	UNITED STATES	NOV. 29	Thurs.	"	
Nov. 13	Nov. 14	HELLIG OLAV -	DEC. 4	Tues.	"	
Nov. 20	Nov. 21	FREDERIK VIII -	DEC. 8	Sat.	"	
Dec. 14	Dec. 15	OSCAR II - - -	JAN. 5, 1924	Sat.	"	

* "HELLIG OLAV" calls at BOSTON MASS. for passengers on MAY 11 AND JUNE 21
(The day following the New York sailing)

INFORMATION

BERTHS. Passengers are requested to engage accommodations at earliest opportunity. Berths are not considered engaged unless secured by a deposit or payment in full. When applying for accommodations the name of steamer, date of sailing, number and sex of passengers (also age of children, if any) and desired class of accommodation should be stated.

BAGGAGE. Each adult Cabin passenger is allowed 20 cubic feet of baggage free. Each adult Third Class passenger is allowed 15 cubic feet of baggage free. All baggage must be plainly marked with the name of the passenger, name of steamer, date of sailing, destination and ticket number. Tags and Labels can be obtained from the offices of the Line or from Agents. It is advisable for identification purposes that passengers have their European address marked on their baggage.

REGISTER OF Passengers arriving by train or steamboat, can, through the representative of the Baggage Transfer Companies who meet all incoming trains and boats, arrange to have their baggage transferred to the Scandinavian-American Line Dock. Passengers should before going on board the steamer apply to the Baggage Master on the dock and have all baggage (except hand baggage) registered and obtain a receipt for same.

Bicycles and Motorcycles must be properly crated and are carried at owners risk only; the charge from New York to port of debarkation is \$5.00 for a Bicycle, and \$25.00 for a Motorcycle; and \$35.00 for a Motorcycle with side-car.

It is advisable that passengers be on the dock four hours before sailing in order to have Baggage Registered and Tickets and Passports examined.

Dock, Foot of 17th Street, Hoboken, N. J., New York Harbor, (Entrance to the Dock: 14th Street, Hoboken).

Before going on board secure Baggage Checks from Baggage Master on Dock.

Steamers leave sharp at 12 Noon

1923-sejlplan for DFDS's Scandinavian-American Line med datoer for anløb af København. Eiberg nævner såvel S.S. Oscar II som S.S. United States - anløbsmæssigt synes det at være perioden fra 10. maj - 5. juli 1923, der er sandsynlig med hensyn til saxofonens ankomst til København. Hvordan Eiberg uden videre har kunnet afhente den på skibet eller kajen (udleveret uden toldeftersyn), står hen i det uvisse. Men sandsynligvis fandt den egentlige toldbehandling først sted ved Toldbygningen ved udkørslen til Folke Bernadottes Allé.

LBR: I EkstraBladet den 26. juni 1923 ses eksempelvis disse 3, efterfølgende notitser:

FIRE AMERIKANSKE DREADNOUGHTS I KJØBENHAVN. Den amerikanske eskadre kom i morges. I morges. . . ankom den ventede amerikanske eskadre hertil. Den består af fire imponerende dreadnoughts (*panserskibe*): "Arkansas", "Delaware", "Florida" og "North Dakota", af hvilke "Arkansas" har kastet anker ved Trekroner, medens de øvrige ligger ud for Middelgrunden. Admiral Scales' stander vejer fra "Arkansas". Straks efter ankomsten sejlede en repræsentant for det amerikanske gesandtskab ud til flagskibet for at byde admiralen velkommen. . . de amerikanske krigsskibe bliver her til den 6. juli.

DEN AMERIKANSKE ADMIRAL. Den amerikanske eskadre, som kom i morges og ligger helt ude ved Middelgrunden, vil i de kommende dage sætte sit præg på byen, når de tusinder af vejrbidte gutter får landlov. Admiral Scales aflagde visitter og blev fotograferet sammen med den amerikanske gesandt, Mr. Prince, samt to af sine skibshefer.

"UNITED STATES" KOM I MORGES. I morges kl. 7 ankom "United States" hertil fra New York fuldt besat med sommergæster fra den anden side Atlanterhavet. Som følge af det tidlige tidspunkt var der kun mødt få mennesker på kajen, men dem, der var, hilste med så meget større glæde hjemvendende venner og bekendte. Blandt passagererne var ... fru Xenia Heiberg, der er gift med den kendte dansk-amerikaner og bryggereskper Heiberg . . .

LBR: Der er tale om enkeltstående notitser i avisen, som tilsammen KUNNE være en forklaring på forvirringen omkring Eibergs saxofonmodtagelse. Det relevante er, at såvel krigsskibene som passagerskibet "United States" (der så er afsejlet 14. juni fra New York iht. sejlplanen) ankommer SAMME DAG. Netop derfor kan der være opstået den 'historie'/ fejlerindring (hos Lington), at Eiberg fik saxen fra en officer på et krigsskib, da nogle musikere efterfølgende bliver inviteret ombord dér for at lytte til musik - medens Eiberg faktisk benægter dette og holder sig til passagerskibene.

Jo, Otto Lington var blandt de første herhjemme - ja, jo, det var han da, men det blev aldrig rigtig til noget, han var jo artist. Han var med Bernhard Etté (*det var senere, i 1931*), og blev smidt ud derfra. Han var bidt af Joe Venuti - stod og lavede en dårlig efterligning nede i Tyskland. Det skulle han have ladet være med. Så - uuud med ham. Peter skrev det hjem til mig, de var der samtidig, hos Etté (*8a).

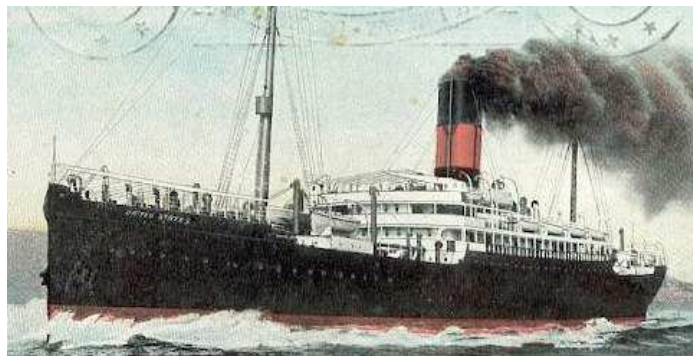
Han er artist. Når jeg siger, at han er artist, så er det til at forstå - han stod jo på hovedet af Karl (*Lington, hans broder*). Det tillod jeg mig at sige til ham. Han havde skrevet i B.T., at han var den første herhjemme og alt det dér! Så sagde jeg - han var jo i Klampenborg, på Dyrehavsbakken - til ham: "Sig mig engang, er der noget i vejen med din hukommelse?" "Hvordan mener du, Valdemar?" "Ja, du har jo udtalt dig til B.T., at du var den første herhjemme, der spillede jazz - der må da være en forskydning af en eller anden art? Tre år efter mig stod du på hovedet af Karl som artist, det ved jeg!" "Ja, det er da klart, det ved jeg da godt." "Jamen, hvorfor fanden går du så ind og propper folk med løgn?" Han fik én over næbbet. "Du skal ikke dementere det, det forlanger jeg ikke - men du skal ikke bryste dig med den slags ting."

Men jeg havde ikke forstand på at trykke på de knapper. Jeg fik derfor fat i en gammel tysk saxofonskole, og Knud Jensen, klarinettisten hos Wivel, gav mig undervisning til at begynde med. Han havde aldrig set en saxofon (*9). Da jeg først havde den tyske skole - jeg måtte skrive efter den - var det nemt at lære at spille på saxofonen. På to måneder lærte jeg et par soli. Så begyndte jeg at spille på den, da jeg sad i "Danas Have" - dér havde jeg fire-fem-seks numre.

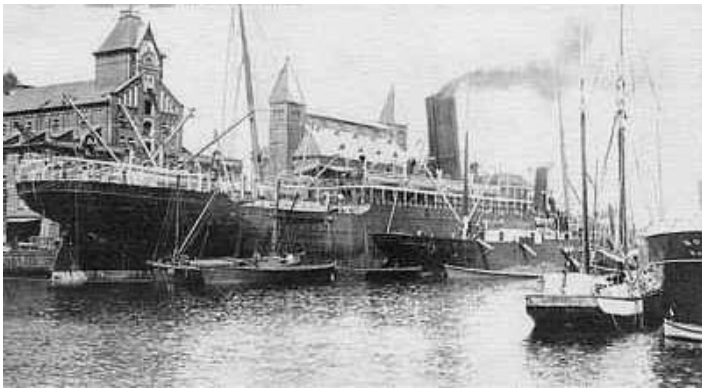
LBR: Så vidt Eiberg, som i øvrigt ikke selv (1960) husker udpræget godt og har været lettere uvidende om andre tidlige saxofonister. Hvorvidt der er tale om brødnid eller uvenskab, kan ikke afgøres - Otto Lington synes bestemt fair nok i sin beskrivelse af Eibergs betydning. Men han er da noget upræcis i sin bog. Dette blev ikke bedre af, at Dansk Musiker Tidende i sin anmeldelse (16. sept. 1941) ved unøjagtige citater forrykker hele tidsbilledet med et år (hvilket igen førte til adskillige indlæg fra musikere, der derved afgiver særdeles nyttige informationer). Det kan nok heller ikke udelukkes, at Allers Forlag givet også har haft øje for det salgsfremmende element, og dermed redaktionelt givet gode råd om tekstens "velegnede" udformning (*10).

S.S. Oscar II

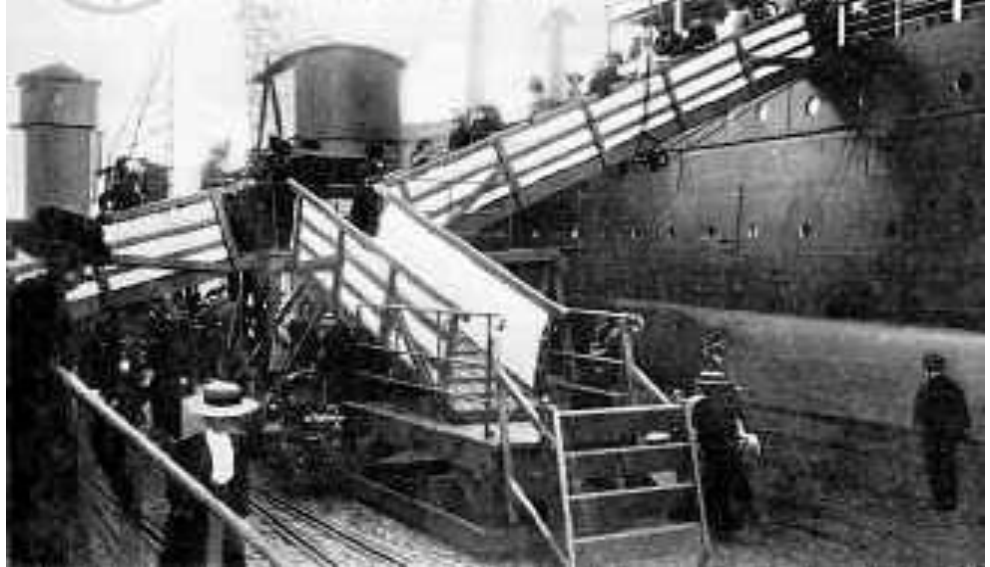
S.S. United States

S.S. United States, Amerikakaj, Københavns Frihavn

S.S. Oscar II sammesteds

Passager-adgangsforhold til skibene ved Amerikakaj med paspolitikontrol

Politidirektør Einer Mellerup: *I Frihavnen var der en helt særlig politivagt - og den havde til opgave bl.a. at stemple pas ved skibene. Hver gang der kunne ventes en Amerikabåd, var man også sikker på, at bondefangerne var på færde. Dem havde vi et godt øje til. De holdt særligt til ved Frihavnen og Langelinie.*

Til højre Langelinie kajen (udenfor Frihavnen), der ender i den lille fyrmole (hvilken i dag er nedrevet). Frihavns Amerikakaj (=Vestkaj) er den venstre kaj i det venstre midterbassin. Nederst i venstre hjørne ses Frihavns Toldkontrolbygning (med tårn) ved Folke Bernadottes Allé.

LBR: Eiberg beretter i nogle tidsskriftinterviews om, at han via engagementer hos den amerikanske minister af og til hørte matroser fra de amerikanske krigsskibe spille jazz. Lington fortæller noget tilsvarende, men at det i højere grad foregik ombord på skibene. Berthel Skjoldborg beretter, at han også har hørt jazz (jam sessions) ombord på de amerikanske krigsskibe, der anløb København ved Langelinie kajen samt at Anker Skjoldborg ved en lejlighed fik en uges tromme-undervisning ombord på et af skibene

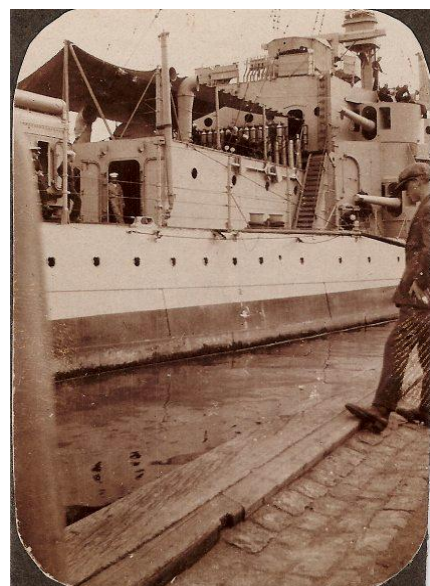
Lington fortæller endda, at Eiberg fik undervisning ombord i 14 dage af en amerikansk mariner, men det er imidlertid ukorrekt. Der har da været et antal amerikanske slagkrydsere på besøg i København fra 1921-25, hvor man sagtens kan have fået indtryk af den tidlige jazzmusik - og Berthel Skjoldborg har faktisk fotograferet USS-skibe ved en sådan anledning. Men indtil yderligere verificering foreligger, er det for usikkert at bedømme den ad denne vej mulige influerende betydning for jazzudviklingen i København. Eiberg selv nævner som før sagt ikke krigsskibene som den for saxofonen m.m., fysiske leveringskilde - kun passagerskibene fra New York.

Et amerikansk skibsmarineband som normeret 1919-20 (bem.: 2 saxofoner og mindst 5 klarinetter samt stor trætøvløjtje).

'Dreadnoughts', Langelinie, fotograferet af Berthel Skjoldborg, efter sigende ved jam session anledning.

Anløb 1923-24

En dag skal "Adlon"-klubben starte, og hvem kommer ind ad døren ude i "Danas Have"? Det gør Hertha Skaarup (fra Scala-Teatret), Arvid Ringheim og Svend Muchardt (fra det kommende 'Adlon') - de skulle høre på orkestret, det vil sige, det var ikke orkestret, de skulle have fat i - det var mig.

Ønsker De kunst-

Man maa lade Hr. Arvid Ringheim, at han er en smart Mand. Foruden at spille Revy, i Tivoli om Sommeren, og om Vinteren — nu paa syvende Sæson — at være fast knyttet til Vinter-Paladset, har han i dette Efteraar faaet Tid til at starte et Bureau for Teater, Musik, Koncert og Aftenunderholdning. Tiden hungrer tilsyneladende efter Glæde, hvad er da naturlligere, end at Hr. Ringheim tilbyder sig som den kyndige Mellemmand, der skaffer Konsumenten i Forbindelse med det, han søger!

Midt paa Byens Hovednerve — Veslerbrogade Nr. 43 — har han indrettet et smagfuldt udstyret Kontor, der endog byder et lille Raffinement i Skikkelse af en elegant Salon, hvor *Forenings-Bestyrrelser* kan drøfte den kunstneriske Assistance, der ønskes. Om sin ny Virksomhed fortæller Hr. Ringheim:

Efter min store Præsentationskoncert den 3. September i Odd Fellow Palæet, hvor ca. 1800 Forenings-Repræsentanter var samlet, havde jeg al Grund til at være tilfreds med Resultatet. Og den logiske Konsekvens maatte blive Oprettelsen af mit ny Bu-

nerisk Assistance

reau. — Hvilke Kunstnere jeg kan tilbyde Foreninger og andre? Kun de bedste, dem med *Navn*! Alle de blandt vore Teatres og Koncertsaler kendte Kunstnere, som kan disponere over deres Tid. Mit Bureau har kun været i Virksomhed over deres Tid. Og allerede nu kan jeg konstatere en Succes. Mest efterspurgt er for Tiden blandt andre Kammeranger Emil Holm, Charlotte Wiehe, Soph. Erhardt, Arnhak (Seminarist Svaabæk) ... og vil De have Foredag med Lysbilleder af Alfred Nerva om Luftkrigen eller af Holger Rosenberg om Panama, kan jeg ogsaa skaffe det. Betingelsen er blot, at der i det paagældende Hjem eller Lokale findes elektrisk Lys.

Dingeling. Telefonen kalder. Det er Grosserer X., som ønsker en kendt Kunstner til at holde en lille morsom Konference efter en bedre Middag ude i Villæen. Ser man det! Altsaa Ringheims Bureau synes virkelig at ville afhjælpe et Savn.

Ring blot paa C. 7880 — og det underholdende Element kommer.

Masvill

LBR: Det er uklart, hvornår i 1923 engagementet i "Café Danas Have" slutter, men Eiberg kommer til "Centralcaféen", Frederiksberggade 24/st., før end han begynder i "Adlon" den 9. november 1923. I "Centralcaféen" må Eiberg have ændret/udvidet besætningen i forhold til "Café Danas Have" i stil med 'Five Synco Boys', der også begyndte i "Centralcaféen" i løbet af efteråret 1923 (oven på "Centralcaféen" kom 'Restaurant Pagh'/senere 'Heckmann' snart til).

Begge disse bands har imidlertid givet modelleret deres besætning efter den nævnte ungarske gruppe "Dixie Boys" (altsax, violin, piano, banjo og trommer, og vel det første reelle jazzband, der besøgte landet), der havde engagement på "Scala Teatret" fra den 21. april til den 30. september 1923. Den 17. september døde violinisten Lajos Radulescu, og den danske violinist Poul Christiansen, der formentlig var med Eiberg, måtte springe ind de sidste 14 dage.

Efter ungarnene dukker Poul Christiansen op med "Blues Jazz Band" i 'Restaurant Olympia' og har derfor ikke kunnet fortsætte med Eiberg - hvor han dog ellers må have været den mest selvskrevne kandidat.

Disse to avisudklip (t.v.) findes ikke længere som originalfotos i Eibergs scrapbog og er givet uddelt til pressebrug. Der er tale om tidlige billeder fra 1923/24.

LBR: Den 9. november 1923 (også refereret som 10. november) var Eibergs orkester engageret til at åbne "Adlon", Nørregade 41. Direktør Svend Muchardts far, August Muchardt, havde "Centralcaféen" - og herfra kom gruppen så reelt videre til "Adlon".

Samtidig med "Adlon"-engagementet (der til at begynde med ikke var hver aften) spillede orkestret fortsat i "Centralcaféen", Frederiksberggade, til ind i 1924 sideløbende med "Five Synco Boys".

"Five Synco Boys", der begyndte i efteråret 1923 i "Centralcaféen" (foto let repareret). Fra venstre: Gotfred Søgaard, vln. Johannes Jansen, dms.

John Lange, bjo. Kaj Nielsen (Ewans), Eb-alt. Frederik Jessen, kaldet "Dr. Jessen"/"Synkope-Jess", pno.

Lange kom i 1924 fast med Eiberg i "Adlon", og Ewans var med i det udvidede orkester på gramfonpladeindspilningerne for HMV og den første session for Polyphon. Ewans har også udtalt, at han var med til at åbne "Adlon", men dette savner endnu bevis.

Uanset om dette billede evt. først er taget i begyndelsen af 1924 godtgør det, at Ewans har fået sin saxofon kort tid efter Eiberg. Iflg. Peter Rasmussen (foto ex PR) var navnet på dette band "Five Synco Boys", medens John Lange fastholder, at det var "Dixie Boys". John Lange kan huske forkert og forveksle navnet med det ungarske orkester i Scala-Teatret.

Kaj Nielsen (Kai Ewans) her fotograferet alene ved samme lejlighed som ovenstående billede af "The Five Synco Boys", formentlig i efteråret 1923.

Jeg spillede jo oppe i Frederiksberggade ved "Centralcaféen" fra kl. 16:00-18:00, og i "Adlon" om natten fra kl. 22:00. Jeg er blevet beskyldt for at have været for stor en idealist indenfor min metier - jeg sku' spille som Henrik Clausen (*9a), jeg sku' spille som Teddy Petersen, spille mig en stor trænepukkel til ... men hvis man havde sagt til en af de store malere Picasso eller van Gogh, at de skulle male anderledes, så var "man" nok blevet bedt om at skrubbe af!

En idealist er idealist, hvad enten han bliver så fattig som ... sådan er jeg indstillet, det skal ikke være et pengespørgsmål, men kærlighed til musik. Både til den klassiske som den ... - ja, jeg spiller ligeså gerne Mozart på min klarinet som noget andet.

Jeg havde på et tidspunkt en nedgangsperiode ... jeg var nødt til at stikke af, for restauratørerne var sådan indstillet, at det skulle lyde som Henrik Clausen (*denne hændelse fandt formentlig først sted efter 1936 og må have været lig med de tre år, hvor Eiberg havde engagement i provinsen*). Hvis man ikke ville spille "Det var på Frederiksberg og andre steder" og alt det skæg. . . så, næh ham - ham skal vi ikke ha'!

Idealismen var røget!

NOTE I, noter:

*7: Det kan synes lidt besynderligt, at en saxofon, der er tilsendt fra USA, er af fransk fabrikat. Men dels kan den have været "et produkt" af den amerikanske hærs musikkorps deltagelse i 1. verdenskrig på europæisk jord, dels havde fabrikken Couesnon distribution til USA.

Couesnon blev grundlagt i 1882 af Amedee Auguste Couesnon - på den måde, at han blev direktør i Guatrot-Durand et Cie (var i øvrigt svigersøn til P. L. Guatrot). Guatrot-selskabet havde førhen markedsført sarrusophonen (jf. Sidney Bechets indspilning af "Mandy, Make Up Your Mind" med Clarence Williams Blue Five i 1924), og var således rival til Adolphe Sax.

I Billed-Bladet den 1.6.62 har journalist Palle Kiær Stephensen interview'et den originale kreds af musikere omkring Eiberg, og konklusionen er " . . . den første (sic) saxofon, som var kommet til landet. Den blev sendt til ham fra en fætter i Amerika, og Eiberg og hele København var henrykt. Der gik en uge, før han kunne spille den første melodistump, men alligevel var saxofonen en sensation i "Danas Have" i 1923, hvor folk stimlede sammen for at høre Valdemar Eibergs fortolkning af "Sheik of Araby" . . .".

De amerikanske marinesoldater, krigsskibe m.m., omtales overhovedet ikke.

*7a: Det kan også synes lidt besynderligt, at musikerne var så ringe bekendt med hinandens aktiviteter – men der var ikke ligefrem noget internet. Til gengæld var der langt færre jazzorienterede aktører, og alle søgte normalt hinandens selskab for netop at lære noget ad den vej.

*7b: I øvrigt anskaffer Eiberg sig i ret hurtig rækkefølge en 4-5 saxofoner i løbet af 1923-24 - og det kan da tænkes, at et af disse efterfølgende instrumenter er erhvervet på en måde svarende til en af de mange sagnagtige historier.

*8: De to fætters far havde en ledende stilling i meat-packer-firmaet Swift & Company, der var grundlagt 1855 og blev børsnoteret 1875. Samme år oprettes hovedsæde i Chicago. Swift havde grene i alle US-stater, og etablerede sig i 1900 også udenlands, bl.a. i London (samme år opnåede Chicago en position som verdens største slagteri-centrum). Det er højst tænkeligt, at Swift & Company som markedsførende har været fast leverandør ved skibsprovantering i New York, og at det på et vist direktionsplan ad denne lidt usædvanlige vej blev muligt at få en aftale i stand med en skibsofficer om overlevering af saxofonen ved anløb af København. George Olsen dannede orkester fra 1923.

*8a. Eiberg refererer her til basunisten Peter Rasmussen, som han spillede sammen med som ung (familie).

*9: Ikke desto mindre er f.eks. Knud Jensen fotograferet med en saxofon i hånden med Marius Hansens Orkester i "Wivel" (december 1920 - foto bragt i Vore Herrer den 3. februar 1921). I DMT/XXXI den 16.10.1941, side 308, anfører en læser Kai Buschardt, at Knud Jensen var aktiv som saxofonist i "Wivel"s orkester fra 1919, samt at Ole Frøsig var saxofonsolist i Scala-Revyen sommeren 1920.

Kapelmester Marius Hansen, leder af "Wivel"s store orkester, ca. december 1920. Banjoerne havde Marius Hansen hjembragt fra Amerika" . . . og resultatet er blevet, at "Wivel"s orkester snart synes en at være uforfalsket jazz-jazz, for i næste øjeblik at fryde alle ører med et udsøgt koncerntal. Saxofonisten til venstre er Knud Jensen, og banjoisten til højre er "Tykke Ejnar" Jensen.

*9a: Otto Lington beretter: Efter at musikdirektør Lampe have varetaget posten i Studenterforeningen fra 1890, overtog Henrik Clausen i 1918 (og frem til 1929) dansemusikken i Studenterforeningen, hvor man tilsyneladende konstant bestræbte sig på at skaffe de nyeste dansemusikformer. I årene 1920-28 førte Clausen med sit "Diamond Jazz Band" (der til at begynde med var en begivenhed i den akademiske verden) en hård kamp for at dette orkester kunne leve op til de stigende krav til danske jazzorkestre. Trods utallige engagementer til fester både hos private og i foreninger lykkedes det ham dog aldrig, da han simpelthen ikke selv havde fornemmelse for musikken. Det endte i 1932 helt galt under et "Arena"-engagement i Tivoli, hvor et selskab af engelske turister klappede som rasende efter hvert nummer. Da de skulle gå, spurgte man dem hvorfor, og englænderne svarede: "Det er den bedste parodi, vi nogensinde har hørt på et jazzband!". Så opgav Henrik Clausen ævred og dannede i stedet et udmærket underholdningsorkester – og det må være dette sidste, som Eiberg hentyder til med denne udtalelse.

*10: I øvrigt udgør aldersforskellen mellem de 4 søskende i Lington-familien en betydelig spredning, og der synes at være en (ikke udredt) større og mangeårig sammenhæng mellem Cirkus Miehe, Kai Julians Orkester og familien Lington (især Karl Lington var meget tidligt på færde. Han var måske mest kendt som sanger – overraskende nok!!! Og broderen Franz blev tidligt syg – hans navn er bl.a. fundet i journaler for patienter gemt væk i kvinde-anstalten på Sprogø!!!

NOTE 2: Kilder/hjælp (dækker også foregående/kommende kapitler):

Aftenbladet

Axel Bendix Andersen, interview v/Allan Rasmussen

Berlingske Tidende

Trine Bertelsen, biografi "Marno Sørensen"

Billed-Bladet 1962 v/Palle Kiær Stephensen

Christian Bjerborg

B.T.

Kai Buschardt

Dansk Musiker Tidende

Den Danske Studentersangforening

Hans Ankjær Dreisig Jensen

Valdemar Eiberg, interview v/Erik Wiedemann

Valdemar Eiberg, kopi scrapbog v/John Gerlach Eiberg

Ekstrabladet

Kai Ewans, interview med EW den 16.5.1978 (KEs udtalelser kombineret af flere forskellige af hans udsagn samt tilrettet for tidsnøjagtigheder og derfor af og til svagt afvigende fra det nøjagtigt ordrette)

Mogens Holmegaard Nielsen/Dansk Jazz Album/Etala c. 1945

Kai Ewans, interview i JAZZ REVY

Fyns Frimærke Service

Vilhelm Gaaser, interview v/Erik Wiedemann

Det Humanistiske Forskningsråd v/Erik Wiedemann

JAZZ (juli 1935)

Roger D. Kinkle/"The Complete Encyclopedia of Popular Music and Jazz 1900-1950"/Arlington House 1974

Kraks Vejviser/Fagregister

Københavns Bymuseum

Karleric Liliedahl, "The Gramophone Co., Acoustic recordings in Scandinavia", SLB 2002

Otto Lington, "Jazz skal der til", Allers Forlag 1941

Tom Lord/Jazz Discography/www.lordisco.com

Einer Møller, "I festlige og farlige tider", Fremad Forlag 1957

Børge J. C. Møller, "Dansk Jazz Discography", Artum Musikforlag 1945

Nationaldiskoteket

Politiets Registerblade

Allan Rasmussen

Brian Rust, "American Dance Band Discography 1917-42", Arlington House 1975

Brian Rust, "Jazz and Ragtime Records 1897-1942", Storyville Publications & Co., 1982

Emil S foto, København

Gustav Sckerl, USA

Berthel Skjoldborg

Statsbiblioteket, Århus

Sundby Lokalhistoriske Forening og Arkiv / Jan Jørgensens samling / fotos "Café Sct. Pauli" v/Flemming Lamberth

Sundby Lokalhistoriske Forening og Arkiv / Erik Johansen foto 1932

Marno Sørensen, erindringer

Slægten Tolderlunds slægtstræ

'Ude og hjemme'/Berlingske Tidende Gravure Udgave, nr. 44, 1915

"Vore Herrer"

Jens Warny, interview v/Allan Rasmussen

Erik Wiedemann, "Jazz i Danmark", Gyldendal 1982

Erik Wiedemann, "Jazzpioneren herhjemme - på sporet af Valdemar Eiberg/Dansk jazzhistorie"

René Aagaard

www.norwayheritage.com/scandinavian-america-line-voyages.htm

www.ottolington.dk/lington/otto-text-1.pdf

books.google.dk/books/about/Den_danske_studentsangforenings_Amerik.html?id=YV6UQwAACAAJ&redir_esc=y

www.samlernet.dk/DFDS.html